

Plan van Aanpak

Ontwikkelingsperspectief bossen Voorne-Putten

Datum 29 Oktober 2020
Status Definitief

Colofon

Projectnaam	Ontwikkelingsperspectief Bossen Voorne-Putten
Versienummer	1.0
Auteur	Henk Werksma & Henk Puylaert (H2Ruimte)
Projectleider	Nader te bepalen
Opdrachtgever	Miriam Guneyli (Accountmanager VP) Nick de Snoo (Hoofd Staatsbosbeheer Zuid-Holland)

Inhoud

1	Inleiding.....	4
1.1.	Aanleiding.....	4
1.2.	Relatie met andere projecten	5
1.3.	Opbouw projectplan/plan van aanpak.....	5
2	Projectbeschrijving en verwacht resultaat.....	6
2.1.	Voorne-Putten: eiland van contrasten	6
2.2.	Bossen op VP	6
2.3.	Projectdoelstelling.....	7
2.4.	Resultaat.....	8
2.5.	Afbakening van het project	9
2.6.	Uitgangspunten	9
3	Aanpak.....	10
3.1.	Start: operationaliseren projectplan	10
3.2.	Opstellen concept tijdlijn en 0-meting	11
3.3.	Opstellen beheerkaarten, zoekruimtekaarten en haalbaarheidsprofielen	12
3.4.	Schets sessie kanskaarten bossen VP.....	13
3.5.	Opstellen eindrapportage: Ontwikkelingsperspectief bossen VP.....	14
4	Projectbeheersing	15
4.1.	Tempo.....	15
4.2.	Financiën	15
4.3.	Projectorganisatie	16
4.4.	Communicatie	16
4.5.	Risicomanagement	17

1 Inleiding

1.1. Aanleiding

In de recreatiegebieden op Voorne-Putten worden onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd in de bossen. Het gaat hierbij enerzijds om regulier beheer en anderzijds om maatregelen die getroffen worden ten aanzien van de essentaksterfte. Tevens is er op Voorne-Putten vraag naar ruimte om nieuwe bossen aan te leggen. Deze vraag komt van private partijen die zoeken naar gronden om bossen aan te planten (als compensatie voor bedrijfsactiviteiten) én komt van overheden die de wens hebben om het oppervlakte bos uit te breiden met tien procent (rijk, provincie, Staatsbosbeheer, recreatieschap). Deze laatste ambitie komt rechtstreeks voort uit het nationale klimaatakkoord (juni 2019) en is uitgewerkt in de nationale Bossenstrategie.

Ambitie schapsbestuur VP

Het bestuur van het recreatieschap Voorne-Putten constateert dat er een grote behoefte is aan gezond, toekomstbestendig en maatschappelijk gewaardeerd bos. Het wil daaraan graag bijdragen. Dat vraagt een samenhangend ontwikkelingsperspectief van het schap op:

- Het beheer van bestaande bossen
- Doorontwikkeling van bestaande bossen
- De aanleg van nieuwe bossen

Het bestuur is zich ervan bewust dat voor de grote maatschappelijke vraag naar extra (recreatie)bossen in Zuid-Holland voldoende en geschikte ruimte vinden een grote opgave is. Open landschappen en andere ruimtegebruiksfuncties als natuur, landbouw, wonen en energieopwekking maken het vinden van ruimte voor extra bossen tot een opgave. Naast samenwerking met betrokken partners zal dit de nodige creativiteit en inventiviteit vragen en bestuurlijk lef.

Ontwikkelingsperspectief bossen VP

Het bestuur van het recreatieschap Voorne-Putten wil de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden aan haar bossen verbinden aan de ambitie van bosuitbreiding. Met deze verbinding van onderhoudsopgaven en uitbreidingsambities wil het schap een samenhangend 'Ontwikkelingsperspectief bossen VP' verkrijgen.¹ In het Ontwikkelperspectief bossen komen alle beheer- en ontwikkelingswerkzaamheden over bossen samenhangend in beeld zowel wat betreft de huidige situatie als de beoogde toekomstige situatie.

¹ Met het 'Ontwikkelingsperspectief bossen VP' wordt invulling gegeven aan het verzoek van het bestuur van het recreatieschap VP om een 'Ontwikkelpuntenplan kap en herplanting' op te stellen (bestuursbesluit november 2019). Gezien de aard van de samenhangende opgave van beheer en ontwikkeling is er voor gekozen om de term 'Ontwikkelingsperspectief' te hanteren in plaats van 'kap en herplanting'.

Drie sporen

In het 'Ontwikkelingsperspectief bossen VP' worden naast het reguliere bosbeheer de volgende drie sporen samengebracht:

1. **Boswerkzaamheden in het kader van de essentaksterfte**
De essentaksterfte is een grote opgave voor het recreatieschap, die gedeeltelijk al is uitgevoerd (Brielse Meer) en deels nog opgepakt moet worden (Bernisse). Dit gebeurt als onderdeel van 'Planmatig beheer bossen'. Hierbij worden eens in de zes jaar alle bosbeheerwerkzaamheden integraal opgepakt en uitgevoerd. Alle zieke essen worden verwijderd en herplant vindt kort daarna plaats.
2. **Compensatieopgaven van derden**
Bedrijven, waaronder het Havenbedrijf Rotterdam en Shell, zoeken continu naar gronden om bossen aan te planten om (vrijwillig) hun CO₂-uitstoot te compenseren, het 'groen imago' te versterken, de haven af te schermen en voor vastlegging van fijnstof/CO₂. Via fondsvorming, zoals het gebiedsfonds windpark Hartelbrug II en het Buitenfonds van Staatsbosbeheer is financiering van bossen door bedrijven mogelijk.
3. **Schapsambitie om bosarsenaal uit te breiden**
Het schap heeft ook zelf de ambitie om het bosarsenaal uit te breiden. Hiermee kan het schap een bijdrage leveren aan verhoging van de recreatiebeleving én ook aan de maatschappelijke opgave om in de Provincie Zuid-Holland meer bos te realiseren. Deze maatschappelijke opgave wordt momenteel uitgewerkt in de Bossenstrategie die kabinet en de provincies in gezamenlijkheid opstellen. Met deze strategie willen partijen antwoord bieden op de uitdagingen van klimaatverandering en het verlies van biodiversiteit. In deze bossenstrategie is door Rijk en provincies de ambitie vastgelegd om het oppervlakte bos in Nederland met netto 10 procent uit te breiden, wat neerkomt op ongeveer 37.000 hectare. Dit moet in 2030 gerealiseerd zijn. De concrete uitwerking van de strategie krijgt dit jaar verder inhoud.

1.2. Relatie met andere projecten

Het Recreatieschap Voorne-Putten heeft de ambitie om een meerjarige kwaliteitsimpuls voor haar recreatiegebieden uit te voeren. Hiertoe wordt momenteel een 'Verkenning kansen en ambities' uitgevoerd. Deze verkenning gaat onder meer in op de positionering en de ontwikkelingsrichting van de gebieden, het toekomstig beheer en de verdienpotentie en het huidige gebruik van de gebieden.

De resultaten van de verkenning zullen worden uitgewerkt naar een 'Uitvoeringsplan VP' die invulling moet geven aan de eerder genoemde kwaliteitsimpuls.

De verkenning is breed opgezet maar gaat niet expliciet in op het beheer en de doorontwikkeling van bestaande bossen en de kansen voor aanleg van nieuwe bossen. Deze keuze is bewust gemaakt, omdat de opgave voor bossen als een grootschalige opgave wordt gezien en daarom om een separate verkenning vraagt. Het 'Ontwikkelingsperspectief bossen VP' geeft hier invulling aan en dient als bouwsteen voor het later op te stellen Uitvoeringsplan VP.

1.3. Opbouw projectplan/plan van aanpak

Hoofdstuk 2 beschrijft de context van het project, de achtergrond bij de vraag, het doel, het beoogde resultaat, de afbakening van het project en enkele gehanteerde uitgangspunten. Hoofdstuk 3 beschrijft de aanpak van het project. Hoofdstuk 4 ten slotte gaat over de projectbeheersing. Daarin komen de planning, de kosten en financiering, de projectorganisatie, de communicatie en het risicomanagement aan de orde.

2 Projectbeschrijving en verwacht resultaat

2.1. Voorne-Putten: eiland van contrasten

De identiteit van Voorne-Putten is sterk bepaald door ligging in de Zuidwestelijke delta. Evenals andere Zuid-Hollandse en Zeeuwse eilanden is er eeuwenlang een voortdurende strijd tegen het water geleverd. Aanwinst en verlies van land wisselden elkaar af.

Dubbel eiland

Voorne-Putten is een dubbeleiland. Dat is duidelijk zichtbaar in het landschap. Door verzanding van de Bernisse zijn Voorne en Putten met elkaar verbonden. Naast de Deltawerken is het vooral de ontwikkeling van de Rotterdamse haven die een sterk stempel heeft gezet op Voorne-Putten. In fysieke zin: de ontwikkeling met bijbehorende infrastructuur aan de noordkant leidde naast landverlies tot veel betere ontsluiting van het eiland. In sociale zin: de werkgelegenheid in het Rotterdamse in combinatie met een goede ontsluiting maakten van Voorne-Putten een aantrekkelijk woongebied. Spijkenisse en Hellevoetsluis werden door het Rijk in de jaren zeventig aangewezen als groeikernen. Een snelle bevolkingsgroei was in de volgende decennia het resultaat.

Voorne-Putten is het eiland van contrasten. Twee werelden op één eiland. Deze contrasten maken Voorne-Putten spannend en verrassend. De rust en de ruimte geven ontelbare mogelijkheden om allerlei recreatieve activiteiten te ondernemen. Inspannen en ontspannen, opladen en ontladen.

CONTRASTEN

Jonge duinen	Zeekleilandschap met polder
Historische kernen	Moderne groeikernen
Stedelijk	Landelijk
Groen en platteland	Haven en Industrie
Land	Water
Zoet	Zout

Recreatieve en toeristisch waarde

De gemeenten hebben gezamenlijk de ambitie zich duidelijker te profileren als aantrekkelijk toeristisch en recreatief gebied voor wie op zoek is naar water, natuur en rust. De kwaliteiten hiervoor van Voorne-Putten samengevat (visie op gastvrijheidseconomie op VP):

- Schone stranden en weidse duingebieden
- Deltanatuur met verborgen schatten
- Ruige ruimte waar je urenlang kunt struinen
- Vestingsteden die bruisen
- Moderne en aantrekkelijke stad aan het water
- Vitaal en kwalitatief kortverblijf aanbod

2.2. Bossen op VP

Vanaf eind jaren vijftig/begin jaren zestig wordt planmatig bos ontwikkeld op Voorne-Putten. Dit is stap voor stap gerealiseerd. Dat maakt dat het nu aanwezige bos relatief jong is (60 jaar of jonger). Het 'bos' bestaat vooral uit stroken met bomen die als landschappelijke beplanting gepositioneerd zijn. Een belangrijke functie van deze stroken is de afscherming van het havengebied. De bosstroken bieden een vaak een groen decor met daarachter een industrieel landschap. Dat geldt echter niet voor het Mallebos ten westen van Spijkenisse, Kooisteebos en Ravense Hout met Hellevoetsluis en de bossen bij Rockanje en Oostvoorne aan de binnenduinrand.

Veel bosstroken zijn aangelegd als compensatiebos voor de haven. De financiële crisis (vanaf 2008) heeft tot ombuigingen geleid in beschikbare overheidsbudgetten voor groen en natuur. Op Voorne-Putten heeft dat geresulteerd in bezuinigingen op bosbeheer. Afgelopen jaren is net als in de rest van Nederland massale aantasting van essen door essentaksterfte opgetreden. Deels is hierop al actie ondernomen (met name omgeving Brielse meer), maar rond de Bernisse en het Oostvoornse meer rest nog een flinke opgave.

Herwaardering bossen

De afgelopen jaren is de maatschappelijk opinie over bossen sterk veranderd in het voordeel van die bossen. Bossen worden positief verbonden met het tegengaan van negatieve effecten van klimaatverandering, het stimuleren van de gezondheid en het welzijn van de bevolking, een positieve bijdrage aan verhoging van de biodiversiteit en het versterken van het vestigingsklimaat voor mens en bedrijf. Een impuls gericht op meer bos van hogere kwaliteit, dat diverse functies dient, is dan ook op zijn plaats. Zo ontwikkelt bos zich in vijftien jaar tijd van 'sluitpost op de begroting' tot 'drager van omgevingskwaliteit'. Overheden (van EU tot lokaal) willen bosontwikkeling stimuleren en bedrijven zien in bossen een waardevol middel voor compensatie van belastende activiteiten, maar ook als belangrijke bijdrage voor een aantrekkelijk leefomgeving en een sterker vestigingsklimaat.

Het bestuur van het recreatieschap VP wil in het licht van bovenstaande herwaardering van bossen en gezien de huidige beheeropgave in haar bossen en de vraag naar nieuwe bossen een bijdrage leveren aan mooie en gezonde bossen op VP. Daarom wil het schap een samenhangend beeld ontwikkelen op 1) beheer van het bestaande bos, 2) doorontwikkeling van het bestaande bos en 3) uitbreiding van het bosareaal op zijn plaats. Dat beeld wordt vastgelegd in het 'Ontwikkelingsperspectief bossen VP'.

2.3. Projectdoelstelling

Het bestuur van het Recreatieschap Voorne-Putten wil met haar huidige en nog te ontwikkelen bosgebieden positief bijdragen aan de recreatieve kwaliteiten van Voorne-Putten en zodoende positief bijdragen aan de leefomgevingskwaliteit van Voorne-Putten. Ofwel: het bestuur wil bosgebieden beheren en ontwikkelen waar de bewoners en bezoekers trots op zijn!

Het bestuur wil in het kielzog van bovenstaande doelstelling met haar bosarsenaal bijdragen aan maatschappelijke opgaven:

- Bevorderen welzijn en gezondheid inwoners door het bieden van een prikkelarme omgeving, stimuleren van bewegen en sociale ontmoetingen in het groen
- Kansen bieden aan mensen met een beperking of een afstand tot de arbeidsmarkt om zinvol werk te doen (bosbeheer)
- Creëren mentaal eigenaarschap bij belanghebbenden en inwoners
- Aanbieden van koelteplekken in warme zomers (als gevolg van klimaatverandering)
- Versterking landschappelijk raamwerk Voorne-Putten
- Verbetering van een groene visuele buffer richting het Rotterdamse havengebied
- Verhoging van natuurwaarden en biodiversiteit
- Vastlegging CO2

2.4. Resultaat

Het resultaat van het project is het 'Ontwikkelingsperspectief bossen VP'. Dit ontwikkelingsperspectief geeft het bestuur een helder zicht op de huidige situatie van de bosgebieden en de kansen en ambities voor een duurzaam beheer, doorontwikkeling en uitbreiding van het bosarsenaal. Het eindproduct zal sterk beeldend zijn waarbij de kansenkaarten een centrale plek innemen.

In de project startup (september 2020) zijn inhoudelijke bouwstenen benoemd voor het ontwikkelingsperspectief. Deze zijn verwerkt in onderstaande indicatieve inhoudsopgave.

1. Introductie
 - Korte toelichting op de notitie
 - Nut en noodzaak bosbeheer en bosuitbreiding
 - Proces van totstandkoming, leeswijzer
2. Tijdlijn en 0-meting bossen VP
 - Tijdlijn van bosontwikkeling in recreatiegebieden VP (beeld en tekst)
 - Kaartbeeld huidige situatie bossen in recreatiegebieden VP (nulmeting)
 - Bostypering: natuur-, recreatie-, multifunctioneel-, voedselbos etc (inclusief referentiebeelden)
 - Huidig beheer: regulier en beheerprincipes
 - Beheeropgaven: essentaksterfte en doorontwikkeling bossen inclusief 'nut en noodzaak'
 - Bosuitbreiding: de schapsambitie (10%)
 - Enkele kerncijfers bossen: beheerkosten, waardering recreatie, waardering biodiversiteit, jaarlijkse CO2 vastlegging
3. Ontwikkelingsperspectief bossen VP
 - Kaartbeeld met reële kansen voor bosuitbreiding op VP (2040) in samenhang met beheeropgave (essentaksterfte en doorontwikkeling bossen)
 - Beknopte beschrijving bij kansenkaart: samenhang beheer, doorontwikkeling en uitbreiding
 - Bostypering conform TBM
 - Koppelkansen met maatschappelijke opgaven
 - Enkele kerncijfers bossen: aanlegkosten, beheerkosten, waardering recreatie, waardering biodiversiteit, jaarlijkse CO2 vastlegging
4. Haalbaarheidsprofielen samenwerking, financiering en uitvoering
 - Overzicht potentiële samenwerkingspartners
 - Overzicht potentiële financieringsmogelijkheden
 - Hoofdlijn van uitvoeringsstrategie inclusief communicatiestrategie

2.5. Afbakening van het project

Focus op bossen

Het project richt zich primair op het beheer en de ontwikkeling bossen. Hierbij worden wel relaties gelegd naar maatschappelijke koppelkansen zoals recreatie, natuur en klimaat. Deze thema's worden niet nader verkend in onderliggend project. Deze thema's worden immers al verkend in het lopende project 'Verkenning kansen en ambities (zie paragraaf 1.2).

Gebiedsafbakening

Ten aanzien van de beheeropgaven beperkt het project zich tot de beheergebieden van het recreatieschap VP. Voor de mogelijkheden van bosuitbreiding wordt gekeken naar het gehele werkingsgebied van het recreatieschap VP.

Geen burgerparticipatie

Het project voorziet niet in burgerparticipatie. Het project is primair verkennend van aard: de kansen en mogelijkheden voor bosbeheer en bosontwikkeling worden in beeld gebracht. Hierbij wordt wel samengewerkt en afgestemd met andere overheidspartijen en terreinbeheerders op Voorne-Putten. De kansen en mogelijkheden ten aanzien van bosbeheer en -ontwikkeling worden samengebracht in een 'Ontwikkelingsperspectief bossen VP' waarin de Kansenskaarten een centrale plek innemen. De kansenskaarten duiden globale zoekgebieden voor de ontwikkeling van bossen en zullen niet te herleiden zijn tot perceelniveau.

Dit ontwikkelingsperspectief vormt input voor het later op te stellen Uitvoeringsplan VP (zie paragraaf 1.2). Dit plan zal worden opgesteld in een interactief traject met gebiedspartners (zoals overheden, belangengroepen, ondernemers, recreanten en omwonenden). In dit proces dient het Ontwikkelingsperspectief als een goede basis voor gesprek waarbij betrokkenen aanvullende problemen, kansen en oplossingen kunnen aanbieden ten aanzien van het ontwikkelingsperspectief bossen.

2.6. Uitgangspunten

Uitgangspunten die van belang zijn voor het project en voor het behalen van het projectresultaat:

- Het realiseren van meer bomen/bos zal altijd gekoppeld moeten worden aan andere belangen en opgaven van gemeenten en VP. Het is geen enkelvoudige opgave maar een zoekopgave naar win-win combinaties met onder meer landschap, blauwe- en groene structuren, woningbouwopgave en de energieopgave. Wederzijdse afstemming tussen het schap en de gemeenten over ambities, doelen en strategieën is continu een aandachtspunt bij de uitvoering van het project.
- Bos is een dynamisch systeem en altijd multifunctioneel
- Focus op uitbreiding van bosgebieden en minder op nieuwe bosstroken
- De kansen voor een CO₂-compensatiebos in de Noordrand van de gemeente Brielle worden expliciet meegenomen (zie ook activiteit 2)

3 Aanpak

De aanpak om te komen tot een 'Ontwikkelingsperspectief bossen VP' bestaat uit vijf fasen:

1. Start: operationaliseren van onderliggend projectplan
2. In beeld brengen huidige situatie bossen: tijdlijn en 0-meting bossen
3. Inventarisatiefase: opstellen beheerkaarten, zoekruimtekaarten en haalbaarheidsprofielen
4. In beeld brengen kansen: schetssessie kansenkaarten bossen VP
5. Opstellen eindrapportage: Ontwikkelingsperspectief bossen VP

In onderstaande zijn deze vijf fasen nader uitgewerkt.

3.1. Start: operationaliseren projectplan

Doel	Operationaliseren van onderliggend projectplan
Activiteiten	- Kick-off meeting - Schrijven start document
Product	Startdocument
Tijdbesteding	33 uur
Besluitvorming	Interne opdrachtgever

Kort toelichting

Deze fase start wanneer het bestuur van Voorne-Putten opdracht heeft gegeven tot uitvoering van het project 'Ontwikkelingsperspectief bossen VP' en middelen beschikbaar heeft gesteld.²

De startfase wordt gebruikt om het project inhoudelijk en organisatorisch startklaar te maken. Het projectteam wordt samengesteld en werkafspraken worden gemaakt met andere personen, die een inhoudelijke inbreng in het project zullen hebben. Het projectteam heeft een kick-off meeting, waarin ook de procesaanpak, productbeeld, participatie en communicatie, de lastige kwesties en mogelijke risico's worden besproken en de wijze waarop hiermee wordt omgegaan. Het projectteam zal ook in deze bijeenkomst argumenten verzamelen over de 'nut en noodzaak' van bosbeheer en bosuitbreiding met nadrukkelijk oog voor de maatschappelijke baten ten aanzien van recreatie, gezondheid, klimaatadaptatie, CO2 vastlegging en biodiversiteit.

Resultaten worden verwerkt in het startdocument dat wordt voorgelegd aan de interne opdrachtgever ter instemming.

² Op basis van onderliggend projectplan is een bestuursvoorstel opgesteld inclusief budgetaanvraag en voorgelegd aan het bestuur van het recreatieschap Voorne-Putten. Pas na instemming van het AB kan de projectopdracht worden uitgevoerd.

3.2. Opstellen concept tijdlijn en 0-meting

Doel	Verkrijgen van inzicht in de huidige situatie van bossen in de beheergebieden VP en het werkingsgebied VP inclusief beheer- en ontwikkelopgaven en betrokken gebiedspartners
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none">• Verkenning ontwikkelingen en opgaven• Opstellen Tijdlijn bossen VP• Verkenning huidige bossen VP beheergebieden (0-meting)• Verkenning huidige bossen VP werkingsgebied (0-meting)• Verzamelen en maken fotomateriaal (inclusief dronebeelden)
Product	Concept 'Tijdlijn en 0-meting bossen VP' inclusief kaartbeelden ruimtelijke ontwikkelingen VP en 0-meting bossen
Tijdbesteding	154 uur
Besluitvorming	Interne opdrachtgever

Korte toelichting

Activiteit 2 bestaat uit twee onderdelen: een verkenning van de ontwikkelingen en opgaven in relatie tot de bosbeheer en -ontwikkeling VP en het in beeld brengen van de huidige bossen op VP.

Verkenning ontwikkelingen en opgaven

Met een bureauverkenning worden de relevante beleidsontwikkelingen, maatschappelijke opgaven en gebiedspartners in beeld gebracht. Dit geldt nadrukkelijk voor het omgevingsbeleid van gemeenten en provincie. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de dan reeds uitgevoerde verkenning 'Kansen en ambities' (zie paragraaf 1.2). Aanvullend wordt er een gesprek gevoerd met de projectleider van het project 'Kansen en ambities' ter aanvulling en aanscherping. De kansen voor een CO₂-compensatiebos in de Noordrand van de gemeente Brielle wordt expliciet meegenomen.

De resultaten worden vevat in een korte notitie en de voorziene ruimtelijke ontwikkelingen worden samengebracht in kaartbeeld (kaart ruimtelijke ontwikkelingen VP). Het kaartbeeld bevat voor VP minimaal zicht op de landschapsstructuur, blauwe- en groene opgaven, woningbouwopgave en energieopgave. De notitie en het concept kaartbeeld met opgaven en ambities worden besproken met en aangevuld door de gemeenten.

Verkenning bossen VP

In de bureauverkenning wordt een beeld gemaakt van de bosontwikkeling op VP in de loop van de afgelopen decennia (concept Tijdlijn). Aanvullend wordt kaartmateriaal verzameld en waar nodig doorontwikkeld van de huidige bossen in de beheergebieden van het schap VP en van het werkingsgebied VP (concept 0-meting). Voor het in beeld brengen van de huidige bossen en het beheer van die bossen in de beheergebieden wordt gebruik van het TerreinBeheerModel (TBM). Voor het in beeld brengen van alle bossen op VP wordt informatie opgevraagd bij desbetreffende terreinbeheerders. Aanvullend op het kaartmateriaal worden fotomateriaal (inclusief luchtfoto's met drone) verzameld en waar nodig gemaakt.

Alle tussenresultaten van activiteit 2 worden voorgelegd aan de interne opdrachtgever ter accordering.

3.3. Opstellen beheerkaarten, zoekruimtekaarten en haalbaarheidsprofielen

Doel	Inzicht verkrijgen in beheeropgaven en inzicht op locatiecriteria en haalbaarheidsfactoren voor bosuitbreiding
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none">• Inventarisatie beheeropgaven• Inventarisatie locatiecriteria• Inventarisatie haalbaarheid
Product	Beheerkaarten, zoekruimtekaarten en haalbaarheidsprofielen
Tijdbesteding	176 uur
Besluitvorming	Interne opdrachtgever

Korte toelichting

Activiteit 3 is een inventarisatiefase. De meerjarige beheeropgaven worden in beeld gebracht, locatiecriteria voor bosuitbreiding worden geïnventariseerd en haalbaarheidsfactoren geïdentificeerd.

Inventarisatie beheeropgaven

Alle meerjarige beheeropgaven ten aanzien van bossen in de beheergebieden worden geïnventariseerd. Het gaat hierbij om regulier onderhoud, aanvullende noodzakelijke beheermaatregelen (omvorming en achterstallig onderhoud) en maatregelen in het kader van de essentaksterfte. Hierbij wordt ook de specifiek gerichte aanplant ter vergroting van het aandeel gemengd bos in beeld gebracht. De beheermaatregelen worden samenhangend vertaald naar een kaartbeeld per beheergebied.

Inventarisatie locatiecriteria

De locatiecriteria voor bosuitbreiding worden in beeld gebracht met een onderverdeling naar type bossen (TBM). Het gaat niet om een uitputtende lijst met locatiecriteria maar om alle relevante criteria die nodig zijn om zoekruimte voor bosuitbreiding op VP te bepalen. Daarbij spelen criteria een rol als grondsoort, grondeigendom, grondgebruik, bereikbaarheid en mogelijkheden voor functiecombinaties. Voor de bepaling van criteria wordt gekeken naar vergelijkbare studie en wordt gebruikt gemaakt van de kennis en expertise van het projectteam. Alle relevante criteria worden verwerkt in een kaartbeeld. Door de kaarten te combineren (op elkaar te leggen) ontstaan zogenaamde zoekruimtekaarten. Deze kaarten geven de fysieke (on)mogelijkheden aan voor bosontwikkeling.

Inventarisatie haalbaarheid

De haalbaarheid van bosbeheer en –uitbreiding wordt bepaald door de samenwerking, financiering, communicatie, participatie en uitvoering. In deze inventarisatie wordt op basis van bestaande cases, verkenningen en onderzoeken de succesfactoren in beeld gebracht ten aanzien van deze haalbaarheidsfactoren. In een werksessie met het projectteam aangevuld met (externe of interne) experts wordt verkend wat aanvullende kansen zijn als opgaven van publieke en private partijen worden gekoppeld aan bosbeheer en –ontwikkeling. Daarbij gaat het om financieringsmogelijkheden specifiek voor VP en de mogelijkheid van meerwaardecreatie door bosbeheer en –ontwikkeling te koppelen aan maatschappelijke opgaven als recreatie, klimaatadaptatie, opwekking duurzame energie, biodiversiteit, woningbouw en CO2 compensatie. De resultaten van de werksessie worden vertaald naar haalbaarheidsprofielen.

3.4. Schetssessie kansenskaarten bossen VP

Doel	Ontwikkelen kansenskaart bossen VP
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none">• Ontwikkeling kansenskaarten bossen VP• Opstellen specifieke haalbaarheidsprofielen voor VP
Product	Kansenskaarten bossen VP inclusief haalbaarheidsprofielen
Tijdbesteding	154 uur
Besluitvorming	Interne opdrachtgever

Korte toelichting

Ontwikkeling kansenskaarten bossen VP

Er wordt een schetssessie georganiseerd met het projectteam aangevuld met enkele (nader te bepalen) gebiedspartners (vertegenwoordigers deelnemende gemeenten, mede terreinbeheerders). Uitgangspunt voor de schetssessie zijn de volgende kaartbeelden:

- ruimtelijke ontwikkelingen VP (activiteit 1)
- 0-meting bossen beheergebieden (activiteit 2)
- 0-meting bossen werkingsgebied (activiteit 2)
- Beheerkaarten per beheergebied (activiteit 3)
- Zoekruimtekaarten per beheergebied (activiteit 3)
- Zoekruimtekaarten werkingsgebied (activiteit 3)

Deze kaarten tezamen geven (al dan niet) in combinatie met elkaar de fysieke kansen aan voor bosbeheer en bosuitbreiding. In de schetssessie worden de verschillende gebieden, locaties en mogelijkheden tegen het licht gehouden. Hierbij wordt gekeken naar de meerwaarde van bosbeheer- en ontwikkeling voor landschap, versterking van het vestigingsklimaat voor mens en bedrijven, slimme combinatiemogelijkheden met grote veranderopgaven op het gebied van energie, klimaatadaptatie, landbouw en biodiversiteit. Waar zinvol wordt een onderscheid naar type bos aangebracht. Hierbij staat voor het recreatieschap het type 'recreatiebos' voorop.

In de schetssessie wordt verkend wat ambities kunnen zijn voor:

- Toekomstig bosbeheer per beheergebied: bosbeheer als dynamische activiteit zien dat cruciaal is voor de kwaliteit van het bos en voor de waardering van het bos door het publiek. Welke eisen stelt duurzaam bosbeheer om te komen tot een (nog) beter bos?
- Doorontwikkeling van bossen per beheergebied; ook in relatie, waar nog van toepassing, met de essentaksterfte.
- Aanleg van nieuw bos per beheergebied maar ook voor VP als geheel: een indicatieve kansenskaart bos met grove vlakken, die aangeeft waar en in welke vorm (welk type bos) kansen liggen voor bosuitbreiding.
- De samenhang tussen bosbeheer, door ontwikkelen bossen en aanleg van nieuw bos.
- Nut en noodzaak van bosbeheer en –ontwikkeling in relatie tot maatschappelijke en ruimtelijke opgaven

Haalbaarheid

In het tweede deel van de schetssessie wordt stil gestaan bij de haalbaarheid van de kansen van bosbeheer en -uitbreiding. De generieke haalbaarheidsprofielen (activiteit 3) worden vertaald naar specifieke haalbaarheidsprofielen voor VP. Wat is op hoofdpunten nodig ten aanzien van samenwerking, financiering, communicatie, participatie en uitvoering? Wat is een passend verdienmodel?

Uit deze verkenningen of vingeroefeningen ontstaat een beeld van wat per gebied en voor Voorne-Putten als geheel haalbaar is. Om dat beeld vast te leggen wordt gebruik gemaakt van referentiebeelden (uit andere gebieden). De resultaten worden vastgelegd in haalbaarheidsprofielen.

3.5. Opstellen eindrapportage: Ontwikkelingsperspectief bossen VP

Doel	Inzicht bieden in de mogelijkheden van een samenhangend bosbeheer en – uitbreiding van bossen op VP inclusief koppelkansen en haalbaarheidsprofielen.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Samenstellen van een geïntegreerde en beeldende rapportage Ontwikkelingsperspectief bossen Voorne-Putten
Product	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelingsperspectief bossen VP • Bestuursvoorstel
Tijdbesteding	77 uur
Besluitvorming	Vaststelling door het bestuur

Korte toelichting

Opstellen van de eindrapportage in woord en beeld van deze verkenning, die ter besluitvorming wordt voorgelegd aan het bestuur. De eindrapportage biedt helderheid over de ontwikkelde denklijn en onderbouwt de keuzen van het Ontwikkelingsperspectief bossen VP. Het Ontwikkelingsperspectief vormt een bouwsteen voor het later te ontwikkelen Uitvoeringsplan VP. Aanvullend op het Ontwikkelingsperspectief wordt een bestuursvoorstel opgesteld voor de aanbidding aan het bestuur.

4 Projectbeheersing

4.1. Tempo

Het project kan starten nadat het AB van het recreatieschap VP opdracht heeft gegeven voor het opstellen van het 'Ontwikkelingsperspectief bossen VP' en budget beschikbaar heeft gesteld. Na formering van het projectteam kan dan gestart worden met het project. Hierbij wordt in de kick-off meeting (activiteit 1) de planning geoperationaliseerd. In onderstaande in de looptijd van het project indicatief weergegeven (nader te operationaliseren in de kick-off meeting).

Tabel: projectplanning

Doorlooptijd	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Fase															
1. Operationaliseren projectplan	■														
2. Tijdlijn en 0-meting		■	■	■	■										
3. Beheerkaarten, zoekkaarten						■	■	■	■						
4. Schetssessie kansenkaarten										■	■	■			
5. Rapportage													■	■	■

4.2. Financiën

Met de uitvoering van het project is een bedrag gemoeid van totaal € 54.000 (excl. BTW) bij het gehanteerde uurtarief van € 91. Onderstaande tabel geeft de onderverdeling naar soort kosten en projectfase weer.

Tabel: Kosten

Activiteit	Kosten personeel
1. Operationaliseren projectplan	3.000
2. Tijdlijn en 0-meting	14.000
3. Beheerkaarten, zoekkaarten	16.000
4. Schetssessie kansenkaarten	14.000
5. Rapportage	7.000
Totaal	54.000

Wijze van financiering

Op basis van onderliggend projectplan is een bestuursvoorstel opgesteld inclusief een aanvraag voor financiering van het recreatieschap VP. Wanneer deze financiering beschikbaar wordt gesteld (verwacht in november 2020), kan het project starten.

4.3. Projectorganisatie

Het projectteam wordt samengesteld na opdrachtverlening door het recreatieschap VP. In onderstaande zijn de beoogde medewerkers benoemd.

Het project wordt uitgevoerd door een projectgroep die in de kern uit vijf personen bestaat:

- Projectleider
- Landschapsontwerper
- Adviseur bosbeheer
- Boswachter beheer Voorne-Putten
- Rentmeester/adviseur commerciële zaken en vastgoed

Verder zijn bij de uitvoering betrokken:

- TBM-adviseur
- Communicatieadviseur

Relatie met de opdrachtgever

Formeel is het bestuur van het Recreatieschap de opdrachtgever. De dagelijkse opdrachtgever is de accountmanager Voorne-Putten. Zij is ook de verbindende schakel met de ambtelijke (stuur)groep, die als voorportaal voor het bestuur dient.

Met de ambtelijk opdrachtgever vindt tweewekelijks een afstemmingsoverleg over de voortgang plaats. Het bestuur stelt de eindrapportage vast na voorbespreking in de ambtelijke stuurgroep.

4.4. Communicatie

De regie voor de projectcommunicatie ligt bij de projectleider. Deze wordt hierin geadviseerd door een communicatieadviseur.

Er zijn minimaal twee communicatiemomenten voorzien: bij de start van het project en accordering door het bestuur van het 'Ontwikkelingsperspectief bossen VP' (afronding project). Op deze twee momenten wordt minimaal een persbericht opgesteld waarin de kansen en meerwaarde van het bosbeheer en -ontwikkeling expliciet benoemd worden.

In de kick-off meeting (activiteit 1) zal het projectteam nadere afspraken maken over de communicatiemomenten en -vormen. De communicatiemomenten dienen te worden afgestemd met het project 'Verkenning kansen en ambities' (zie paragraaf 1.2).

Communicatieboodschap

In de project startup is een eerste concept communicatieboodschap geformuleerd: 'Werken aan bossen op VP waar bewoners en bezoekers trots op zijn'. Hierbij zijn twee belangrijke communicatieopgaven benoemd:

- Recreatieschap: het vergroten van de bewustwording van de nut en noodzaak van duurzaam bosbeheer en -ontwikkeling en het creëren van draagvlak voor de meerjarige inspanningen die dat vergt (bosbeheer is meer dan recreatiebehang)
- Bezoekers en omwonenden: het creëren van draagvlak en mentaal eigenaarschap bij bezoekers en omwonenden voor duurzaam bosbeheer en -ontwikkeling (het moeten 'onze bossen' worden waar inwoners trots op zijn).

4.5. Risicomanagement

In onderstaande zijn de risico's benoemd zoals die in de project start-up zijn geïdentificeerd. In de kick-off meeting (activiteit 1) worden deze nader aangescherpt en worden beheermaatregelen benoemd.

Risico's na vaststelling van het Plan van aanpak voor het project Ontwikkelstrategie bossen:

1. "Onrust" bij grondbezitters die bosontwikkeling op hun grond als een bedreiging zien (bijv. landbouwers) dan wel bij mensen die juist bosontwikkeling als een kans zien voor hun grond. De vraag bij het laatste is of die grond wel geschikt is voor bos.
2. Project steekt breder in dat alleen de gebieden van het Recreatieschap Voorne-Putten. Dat kan voor andere partijen een bedreiging vormen.
3. Complex vraagstuk met veel partijen en veel aanpalende maatschappelijke opgaven. Is lastig van begin tot het eind vooraf compleet in de steigers te zetten. Er kan onderweg heel veel gebeuren dat tot verandering moet leiden. Evenwicht zoeken tussen strak programmeren en flexibel opereren is lastig in een organisatie die gericht is op projectmatig werken. Uitloop in tijd en geld ligt op de loer.
4. Nog geen beeld wat uitkomsten zijn van het project Verkenning kansen en ambities en in welke mate die uitkomsten van waarde zijn voor dit project (en omgekeerd). Kan ook de beeldvorming naar buiten over het project Bosontwikkeling Voorne-Putten dwars zitten ("nog een project. Ik ben al door jullie ondervraagd. Is er niets beters te doen?").